

Bilaga 2.8 Nämndindikatorer som mäter effektivitet

Bakgrund

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har liksom andra nämnder i budget 2014 Kf-aktiviteten ” Nämnden ska formulera nämndindikatorer som mäter effektiviteten för respektive verksamhet” Aktiviteten finns under målet 3.2 Alla verksamheter staden finansierar ska vara effektiva. Uppdraget avrapporteras i form av en bilaga i VB 2014. Föreslagna indikatorer läggs även in i VP 2015.

Tolkning av uppdraget

Miljö- och hälsoskyddsnämndens huvudverksamheter utgörs av tillsyn, projekt, programverksamhet och miljöövervakning.

En tolkning av uppdraget kan vara att kostnadseffektivitet efterfrågas, en annan tolkning kan vara att det är miljönytta dvs effekt som efterfrågas. Förvaltningen har valt att gå vidare med indikatorer för både kostnadseffektivitet och miljönytta.

Indikatorer om tid och pengar säger inte mycket om nämndens påverkan och därmed inte något om effekt/miljönytta. Det finns två huvudsakliga skäl till att resultatstyrningssystem ofta fokuserar på produkter istället för effekter. Det ena skälet är att produkter ofta är lättare att mäta än effekter. Det andra är att effekterna kan bero på så många andra saker än en viss myndighets produktion. Sammanfattat ”det som räknas går inte att räkna”. Nedan följer ett exempel.

- Mängden personer som kör onyktra i Stockholm beror inte bara på polisens effektivitet, utan hänger också samman med alkohollagstiftning, socialpolitik och en massa andra saker. Det vore alltså orättvist att bedöma polisens effektivitet på basen av huruvida rattonykterheten i Stockholm ökar eller minskar.

Lagstiftningen som reglerar miljö- och hälsoskyddsnämndens område säger följande om effektivitet; *De myndigheter som är*

behöriga att utföra offentlig kontroll bör uppfylla ett antal verksamhetskriterier som garanterar deras opartiskhet och effektivitet. De bör ha tillgång till tillräckligt stor, för ändamålet väl kvalificerad och erfaren personal, och lämpliga utrymmen och lämplig utrustning för att kunna utföra sina uppgifter ordentligt.

Med andra ord borde vi mäta personalstorlek, kvalifikationer, erfarenheter samt utrymmen och utrustningens lämplighet eftersom dessa parametrar garanterar vår effektivitet enligt lagstiftaren. Det faktum att tillsyn och miljöövervakning äger rum innebär i och med denna definition en viss effektivitet/effekt. Bra tillsyn och miljöövervakning ökar naturligtvis effekten men det är svårt att sätta siffror på de faktorer som skiljer ”bra” från ”dålig” eller någon annan nivå.

Indikatorer för miljöövervakning

I de miljöpolitiska propositionerna (Prop. 1990/91:90 & 1997/98:145) beskrivs regeringens krav på en effektiv miljöövervakning. Den ska:

- beskriva tillståndet i miljön
- bedöma hotbilder
- lämna underlag för åtgärder
- följa upp beslutade åtgärder
- ge underlag för analys av olika utsläppskällors nationella och internationella miljöpåverkan

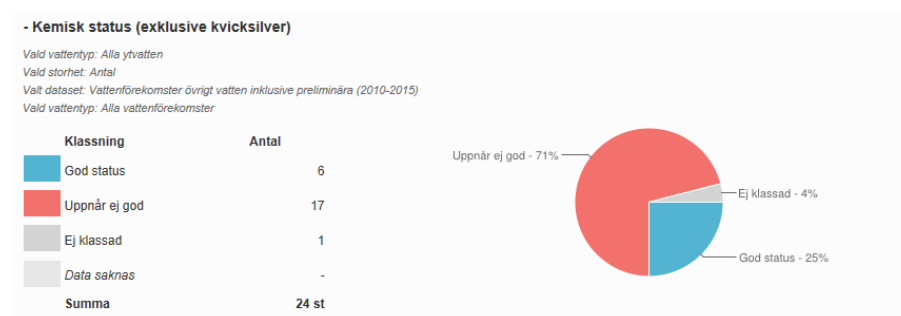
Dessutom gäller att miljöövervakningen ska:

- vara anpassad till kommande lagstiftning om miljökvalitetsnormer
- inriktas mot uppföljning av de nationella miljökvalitetsmålen

Miljöövervakningen är alltså effektiv om den följer nationell och internationell lagstiftning samt är kostnadsavvägd mot den budget som tilldelas och nyttan den tillför i verksamheten. Den ska också vara lättillgänglig för alla aktörer som behöver den i sitt arbete samt utgöra grund för åtgärdsarbete. Att beskriva en effektiv miljöövervakning i ord mot bakgrund av ovanstående definition är alltså möjligt.

Miljöövervakningens direkta koppling till åtgärdsarbetet samt mandatet över om och i vilken utsträckning åtgärder vidtas är avgörande för om organisationens effekt/effektivitet kan beskrivas. Miljöförvaltningen har idag en indikator som lyder ”totalfosforhalt i sjöar” som ska ge en indikation om i hur stor andel av sjöarna som fosforhalten uppvisar sjunkande trend. Miljöförvaltningen har hittills haft mycket liten rådighet över utvecklingen när det gäller

minskning av föroreningshalter. I samband med antagandet av handlingsplanen för god ekologisk status, ny organisation för genomförande av åtgärder och tilldelningen av central medelsreserv kan rådigheten på sikt anses öka något. Ett mått på hur många av Stockholms sjöar som uppnår vattenförvaltningens miljökvalitetsnormer bör ersätta KFs indikator ”totalfosforhalt i sjöar”. Nedan visas ett exempel från VISS avseende andelen vattenförekomster som uppnår/ej uppnår god *kemisk status*:

Data på trender från miljöförvaltningens miljögiftsövervakning jämfört mot miljökvalitetsnorm kan också utgöra indikator. Det ska dock sägas att miljögiftsövervakning har pågått under för kort tid för att statistiskt säkra trender ska kunna fastställas.

Om miljötillståndsmått och trender inte är det som efterfrågas återstår mått för kostnadseffektivitet. Det som då skulle kunna redovisas är t.ex. antal prov/vattenförekomst/personalkostnad vilket inte säger något om effektiviteten utan snarare ambitionsnivån som styrs av den budget som tilldelas. Vi övervakar idag tre av Stockholms 23 vattenförekomster och ett tiotal av vattendirektivets 45 prioriterade ämnen. Vi vill och kommer att utöka miljöövervakningen med fler ämnen, lokaler och matriser, vilket är en ökning av *ambition*.

Vi bedömer därmed att det är mycket svårt att beskriva miljöövervakningens effektivitet i absoluta tal om produktionsmättet ”kostnadseffektivitet” är det som efterfrågas.

Slutsats

Miljöförvaltningen har ett stort antal mätetal, så som indikatorerna till miljöprogrammet, några av dessa kan användas även i detta sammanhang.

Följande parametrar har därmed legat till grund för framtagning av indikatorer.

- Redan framtagna mätetal ska i första hand användas som indikatorer i även i detta sammanhang.
- Nya mätetal ska vara motiverade så till vida att de tillför kärnverksamheten nytta i form av styrning och uppföljning.

Förslag till indikatorer för tillsynen

Indikator:

Tillsynens självfinansieringsgrad

Kommentar: Visar måluppfyllelsen för nämnmålet 3.1.1 Bibehålla en hög intäktsfinansieringsgrad. Visar även hur väl verksamheten lever upp till lagstiftningskravet på tillsynens självfinansiering.

Indikator:

Andel verksamhetsutövare med tillsyn i förhållande till totalt antal (i den årliga tillsynsplanen redovisas, uppdelat på bransch, antalet objekt respektive hur många av dessa som planeras få tillsyn liksom den tid som sammantaget beräknas läggas ner på branschen. Det faktiska utfallet redovisas sedan i verksamhetsberättelsen för året.)

Kommentar: Uppdelning på hälsoskydd, miljöskydd och livs. (Överensstämmer med KF:s befintliga nyckeltal). Visar hur väl uppdraget uppfylls att ge tillsyn inom olika områden.

Förslag till indikatorer för Livsmedelskontrollen

I Sverige fleråriga nationella kontrollplan för livsmedelskedjan framgår två huvudsakliga inriktningsmål för livsmedelskontrollen¹.

1. Att avvikelser upptäcks och
2. Att avvikelser åtgärdas

Samtidigt ska kontrollen vara riskbaserad, ändamålsenlig och effektivt. Det är avgörande för systemets framgång att dessa övergripande mål översätts till konkreta målsättningar för den operativa verksamheten. Med mål menas här de ett önskat framtida tillstånd eller resultat. Sådana resultat är summan av de prestationer som utförs i kombination med de effekter som prestationerna leder till. Med effekt menas en förändring som inträffar till följd av vidtagna åtgärder.

Livsmedelkontrollen har identifierat ett antal högprioriterade målsättningar för den operativa verksamheten och formulerat indikatorer som mäter effekten för dessa mål.

- 1. Säker nedkylning av livsmedel på restauranger**
- 2. Säker allergikost på förskola/skola**
- 3. Spårbart nötkött i livsmedelskedjan**
- 4. Säkra kosttillskott**
- 5. Redlighet och riktighet**
- 6. Säker märkning av livsmedel**

Indikator:

Andelen underkända kontroller som behöver följas upp med extra kontroll.

Kommentar: Denna indikator finns redan i form av ett nyckeltal och avser endast Livsmedelskontrollens verksamhet. Indikatorn visar livsmedelskontrollens påverkan på branschen i riktning mot en ökad skötsamhet. Andelen underskända kontroller var 8 % år 2013.

Förslag till indikatorer för miljöövervakningen

Indikator:

Andelen vattenförekomster som uppnår god kemisk eller ekologisk status samt motsvarande för miljö kvalitetsnormerna för luft.

Indikator:

Data över utvalda trender från miljöförvaltningens miljögiftsövervakning jämfört mot miljö kvalitetsnorm

Data över trend från miljöförvaltningens luftövervakning jämfört mot miljö kvalitetsnorm

Förslag till indikatorer för programverksamhet

Inom programverksamheten har övervägts en indikator som ska visa den grad i vilken projekt finansieras externt. Här ser dock förvaltningen problem med en rättvisande redovisning eftersom kostnader och intäkter delvis kommer på olika år och det kan vara

svårt att få en praktisk tillämpning då kostnaderna kan vara svåra att ta fram i vissa fall. Förvaltningen avser därför att närmare överväga hur en sådan indikator kan tas fram.